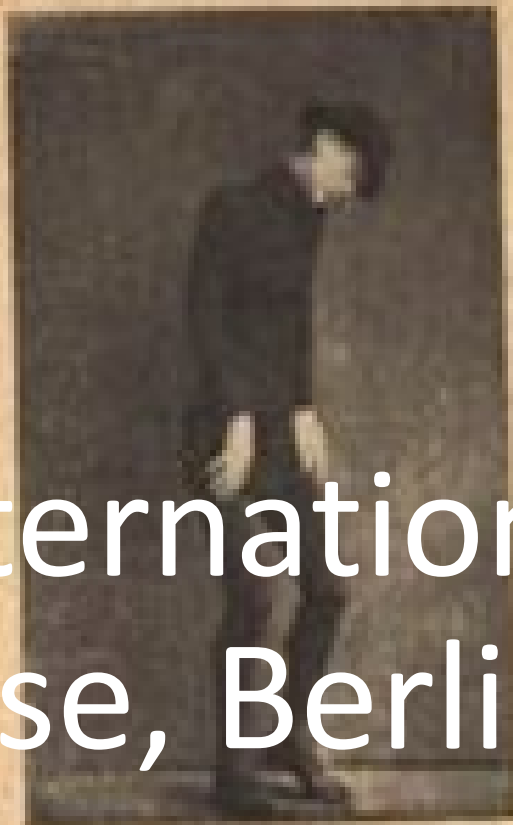


**DADA-TROTT**



# Erste internationale Dada- Messe, Berlin 1920



Výstava jako manifest  
Der dadaistische  
Holzpuppentanz,  
vorgeführt von  
Musikdada PREISS.

**DADA-TROTT**



Wenn Bauern die unangenehmste Freie des Dadalomus hat,  
so hat Picabia die angenehmste Dada-Village. George Gross

# Hnutí Dada

- *Curych*, 1916 (Hugo Ball, Tristan Tzara)
- **New York** 1915-1918 (Francis Picabia, Marcel Duchamp)
- **Německo (Kolín, Berlín, Hannover)** <https://youtu.be/6X7E2i0KMqM>
- **Paříž** 1919-1923: (1921 Dada sezóna) Tristan Tzara, F. Picabia



# Cabaret Voltaire, Curych

**Pacifismus a antinationalismus,  
emigrace**

**Soirée:** alkohol, jeviště, drogy,  
popěvky, křik, kostýmy, umělecká  
díla, osvětlení, manifest, masky,  
hudba, negerské figurky, poezie,  
rvačky, publikum, uvolnění,  
svádění, tance, text, přednášky

[https://www.youtube.com/watch?  
v=fkl92oV1kMc](https://www.youtube.com/watch?v=fkl92oV1kMc)

Z Německa:

Hugo Ball

Emmy Hennings

Richard Heulesenbeck

Hans Richter

Z Rumunska:

Tristan Tzara

Marcel Janko

Hans Arp (Alsasko)

Sophie Täuberová  
(Švýcarsko)

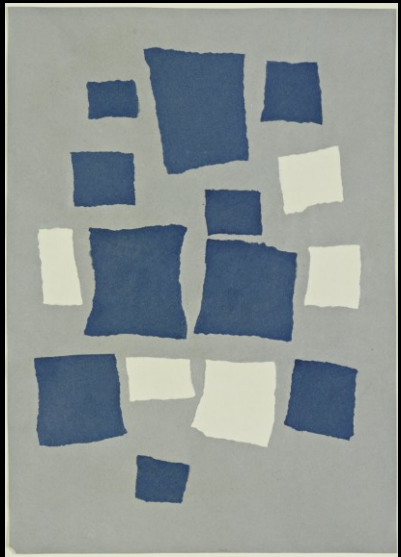
Viking Eggeling  
(Švédsko)



Marcel Janco, pohlednice „Cabaret  
Voltaire, 1916, litografie

# Currych, (Hugo Ball, Tristan Tzara, Hans Arp)

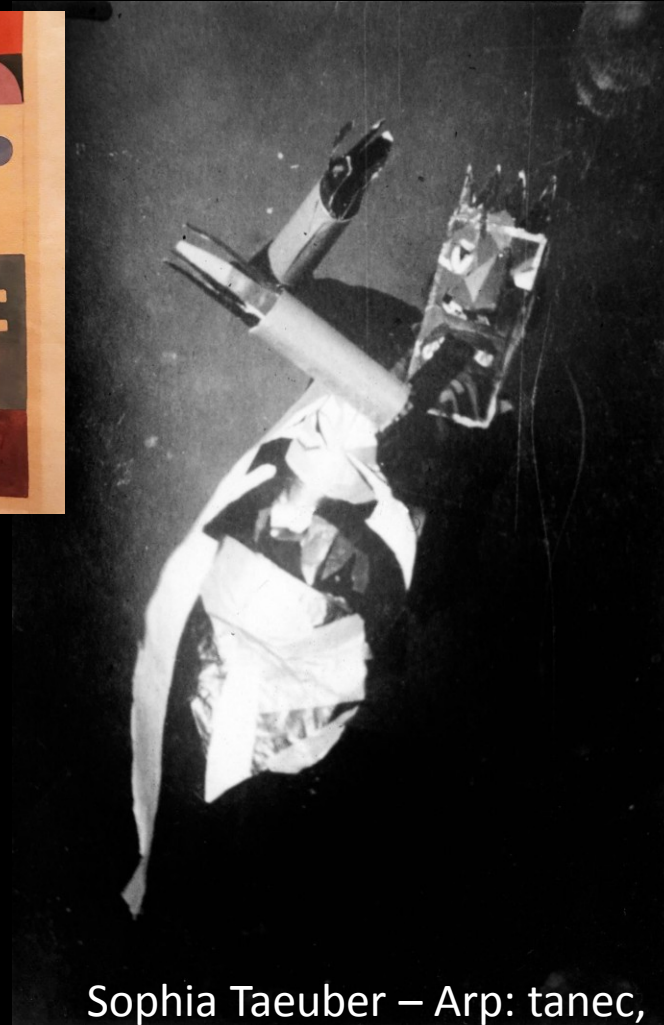
- Magie
- Manifest (koncepce)
- Náhoda



Hans Arp: Koláž čtverců  
dle náhody, 1919



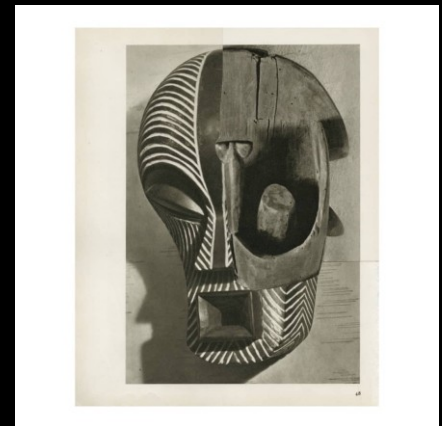
Emmy Hennings,  
1916



Sophia Taeuber – Arp: tanec,  
1916



Marcel Janko,  
Maska 1919



# Society of Independent Artists, výstava v New Yorku 1917



*Frank*  
1917

Georg Dickei: „Dá se říci, že Fontána má v sobě více kvalit, jež je třeba vzít v úvahu – například je to její třpytivě bílý povrch, lze dokonce říci, že určitými kvalitami připomíná sochařská díla Brancusiho nebo Moora.“

## THE BLIND MAN

### *The Richard Mutt Case*

*They say any artist paying six dollars may exhibit.*

*Mr. Richard Mutt sent in a fountain. Without discussion this article disappeared and never was exhibited.*

*What were the grounds for refusing Mr. Mutt's fountain:—*

- 1. Some contended it was immoral, vulgar.*
- 2. Others, it was plagiarism, a plain piece of plumbing.*

*Now Mr. Mutt's fountain is not immoral, that is absurd, no more than a bath tub is immoral. It is a fixture that you see every day in plumbers' show windows.*

*Whether Mr. Mutt with his own hands made the fountain or not has no importance. He CHOSE it. He took an ordinary article of life, placed it so that its useful significance disappeared under the new title and point of view—created a new thought for that object.*

*As for plumbing, that is absurd. The only works of art America has given are her plumbing and her bridges.*

Říkají, že každý umělec, který zaplatí šest dolarů, může vystavovat. Pan Richard Mutt zaslal fontánu, ale (...)

1. Někteří tvrdili, že je nemorální
2. Jiní, že je to plagiát, obyčejný kus instalace

Pan Mutt ale není nemorální (...). Je to příslušenství, které můžete každý den vidět ve výkladní skříni instalatérství.

Zda pan Mutt vyrobil vlastníma rukama fontánu není důležité.

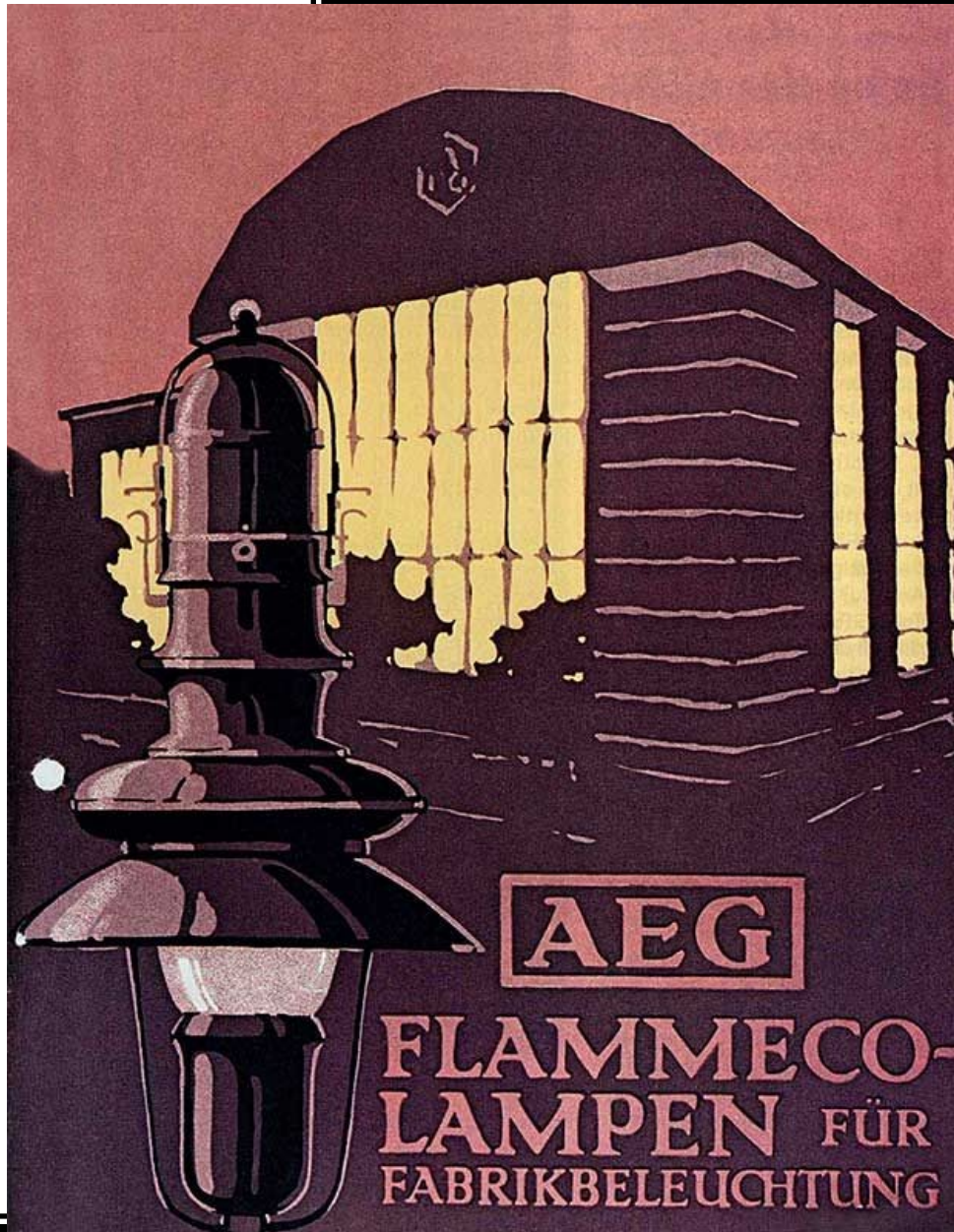
On ji VYBRAL. Vzal ze života obyčejný výrobek, a úhlem pohledu – vytvořil novou myšlenku pro tento předmět. Pokud jde o instalace, celá věc je absurdní. Jediná umělecká díla, která Amerika vydala, jsou její instalace a mosty.



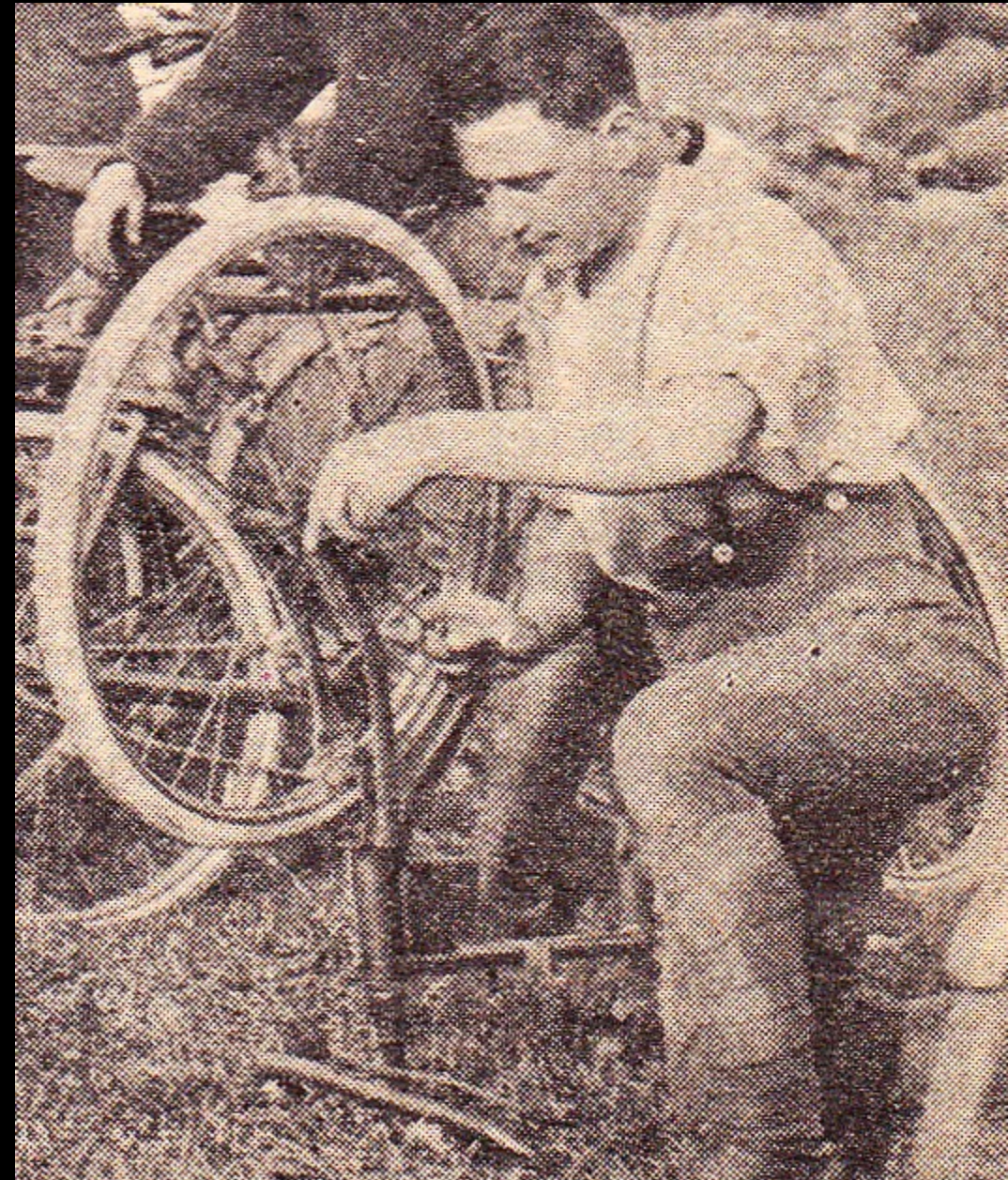
PORTRAIT  
D'UNE JEUNE FILLE AMERICAINE  
DANS L'ETAT DE NUDITE



F. Pashin  
1. Juillet 1911  
New York



# „reklamní“ okolnosti





# 1917 Society of Independent Artists

## Marcel Duchamp

### alias

### *R.(-ichard)Mutt*

1911 Constantin  
Brancusi:  
*„Umění  
skončilo. Kdo  
udělá něco  
lepšího než  
tuhle vrtuli?  
Dokázal bys to?“*



#### IMPORTED PORCELAIN URINALS.



PLATE 581-G.  
IMPORTED PORCELAIN FLAT BACK URINAL, LEPPER.

Patent Applied.

Sizes: No. 1, 11 x 10 1/2 inches; No. 2, 11 1/2 x 10 1/2 inches; No. 3, 10 1/2 x 10 1/2 inches.



PLATE 582-G.  
IMPORTED PORCELAIN FLAT BACK URINAL.

Patent Applied.

Sizes: No. 1, 11 x 10 1/2 inches; No. 2, 11 1/2 x 10 1/2 inches; No. 3, 10 1/2 x 10 1/2 inches.

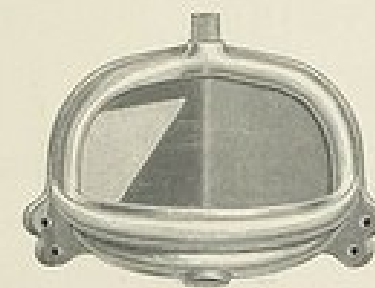


PLATE 583-G.  
IMPORTED PORCELAIN CURVED URINAL.

Patent Applied.

Sizes: No. 1, 10 1/2 x 11 inches; No. 2, 10 x 10 inches; No. 3, 10 1/2 x 10 1/2 inches.



PLATE 584-G.  
IMPORTED PORCELAIN CURVED URINAL, LEPPER.

Patent Applied.

Sizes: No. 1, 10 1/2 x 11 inches; No. 2, 10 x 10 inches; No. 3, 10 1/2 x 10 1/2 inches.

## Marcel Duchamp alias Rose Sélavy

*Jako Žid ... nebo jako  
žena...*

*„přidaná hodnota“?*

Mecenáši v N. Y.:  
Katherine Sophie  
Dreier,

Walter a Louise  
Arensbergovi

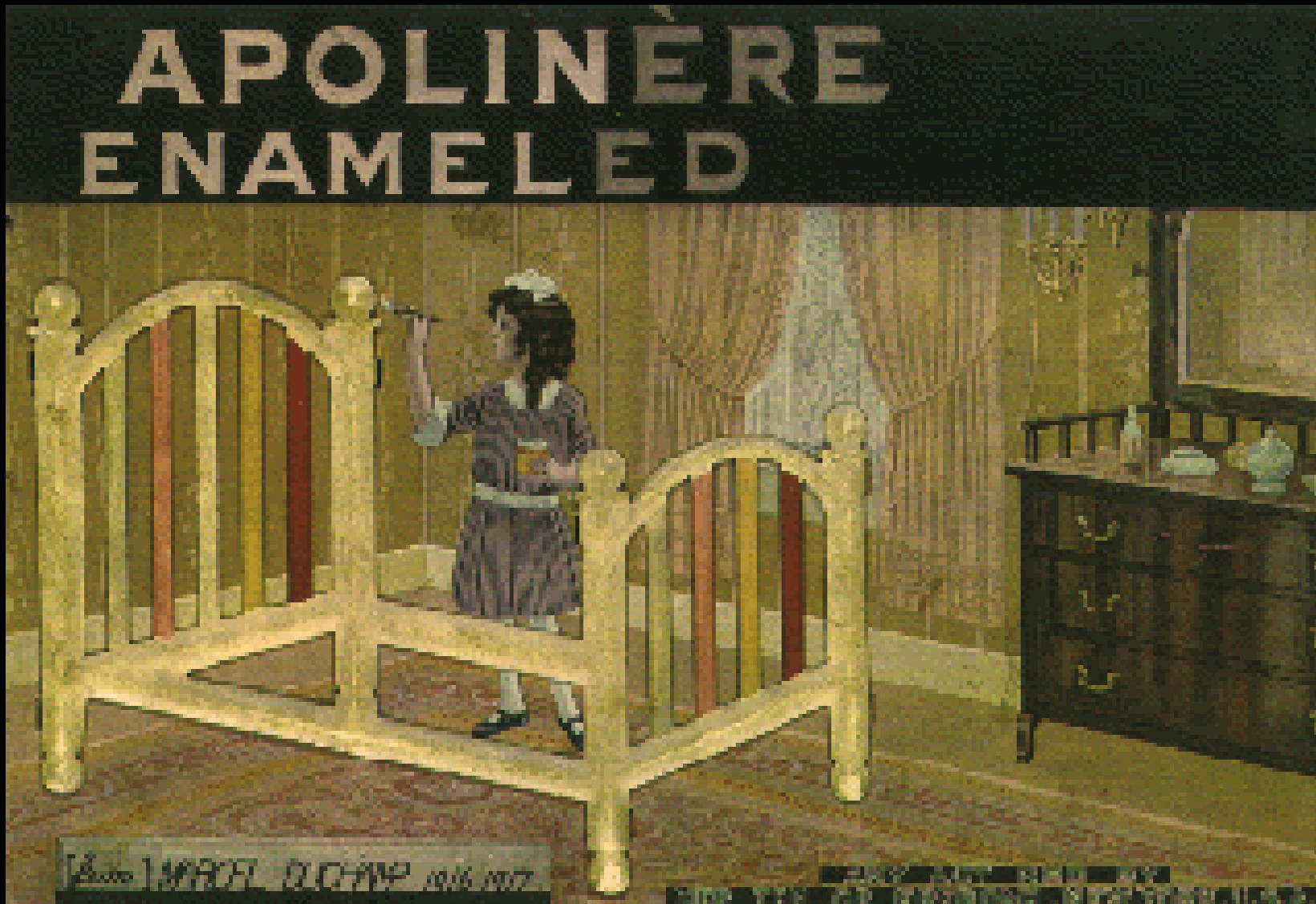
1919 Paříž



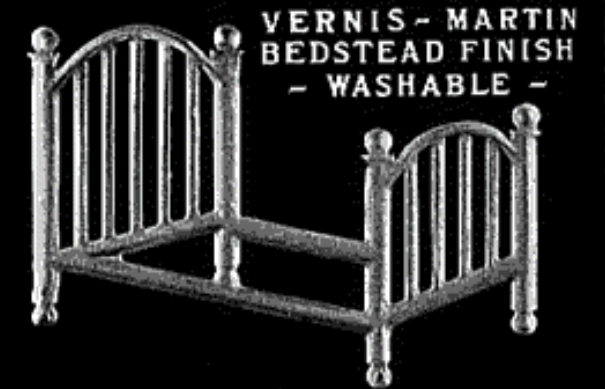
Marcel Duchamp, "*Belle  
Haleine (Krásný dech)*"  
lahvička s parfémem  
*Rose Sélavy* (alias Marcel  
Duchamp) s fotografií od  
Mana Raye, 1921



# Glazurovaný Apollinaire, 1916



**SAPOLIN**  
DEEP - GOLD  
ENAMEL No 123

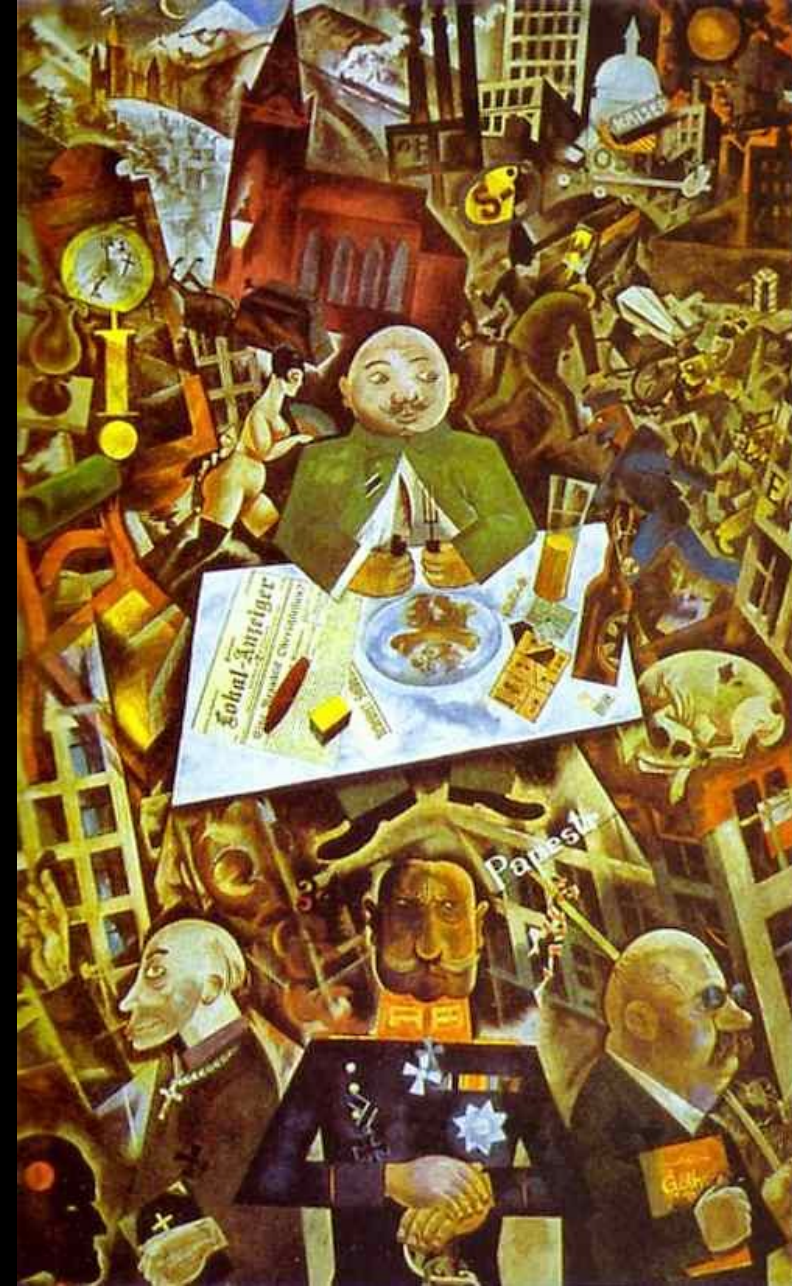


ROMAN GOLD FRAME FINISH



ANY ACT RED BY HER TEN  
OR EPERGNE...

# Domů do Výmaru! Dada-Messe, Berlín 1920



# Erste Internationale Dada-Messe

- Berlin, Knihkupectví Dr. Otty Burcharda
- Dva měsíce (červen-srpen 1920)
- Pořadatelé: George Grosz, Raoul Hausmann, John Heartfield
- 27 vystavujících
- 174 exponátů (mnoho z nich společných, vč. textových plakátů)
- Čtyřstránkový katalog
- Otevření výstavy zahájeno roztažením závěsů jako v divadle

**KUNSTHANDLUNG DR. OTTO BURCHARD**  
BERLIN, LÜTZOW-UFER 13

Geöffnet täglich von 10—1 Uhr vormittags (100) und 3—6 1/2 Uhr nachmittags

Eintritt 3 Mk.

Die Bewegung Dada fährt zur Aufhebung des Kunsthandels

**ERSTE INTERNATIONALE DADA-MESSE**


Veranstaltet von  
Marschall G. Grosz,  
Dadasoph Raoul Hausmann,  
Monsieur dada John Heartfield

Katalog / Preis 1,70 Mk.

Ausstellung und Verkauf dadaistischer Erzeugnisse

Der dadaistische Mensch ist der radikalste Gegner der Ausbeutung, der Sinn der ausbeuterischen Menschheit liegt ihm fern. Also zeigt sich der dadaistische Mensch als wahrhaft real gegenüber der sinnlichen Verlogenheit des in seinem Lebenslauf verreckenden Familienvaters und Kapitalisten.  
R. Hausmann.

**EWIG LEBT DER SPORT BEI PEJSAK!**



Die erste Ausgabe der HADE ist am 26. Juni 2 erschienen. Sie liegt nicht überflüssig aus, kann aber fast Geisteskräfte. Dr. Otto Burchard, Lützow, eingetragener Verleger.

100 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
101 George Grosz: Porträt von Otto Lützow, Dr. Burchard  
102 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
103 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
104 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
105 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
106 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
107 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
108 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
109 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
110 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
111 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
112 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
113 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
114 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
115 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
116 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
117 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
118 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
119 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
120 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
121 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
122 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
123 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
124 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
125 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
126 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
127 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
128 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
129 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
130 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
131 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
132 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
133 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
134 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
135 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
136 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
137 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
138 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
139 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
140 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
141 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
142 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
143 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
144 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
145 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
146 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
147 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
148 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
149 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
150 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
151 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
152 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
153 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
154 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
155 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
156 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
157 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
158 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
159 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
160 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
161 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
162 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
163 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
164 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
165 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
166 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
167 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
168 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
169 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
170 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
171 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
172 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
173 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz  
174 George Grosz: Entwurf der politischen Mappe von George Grosz

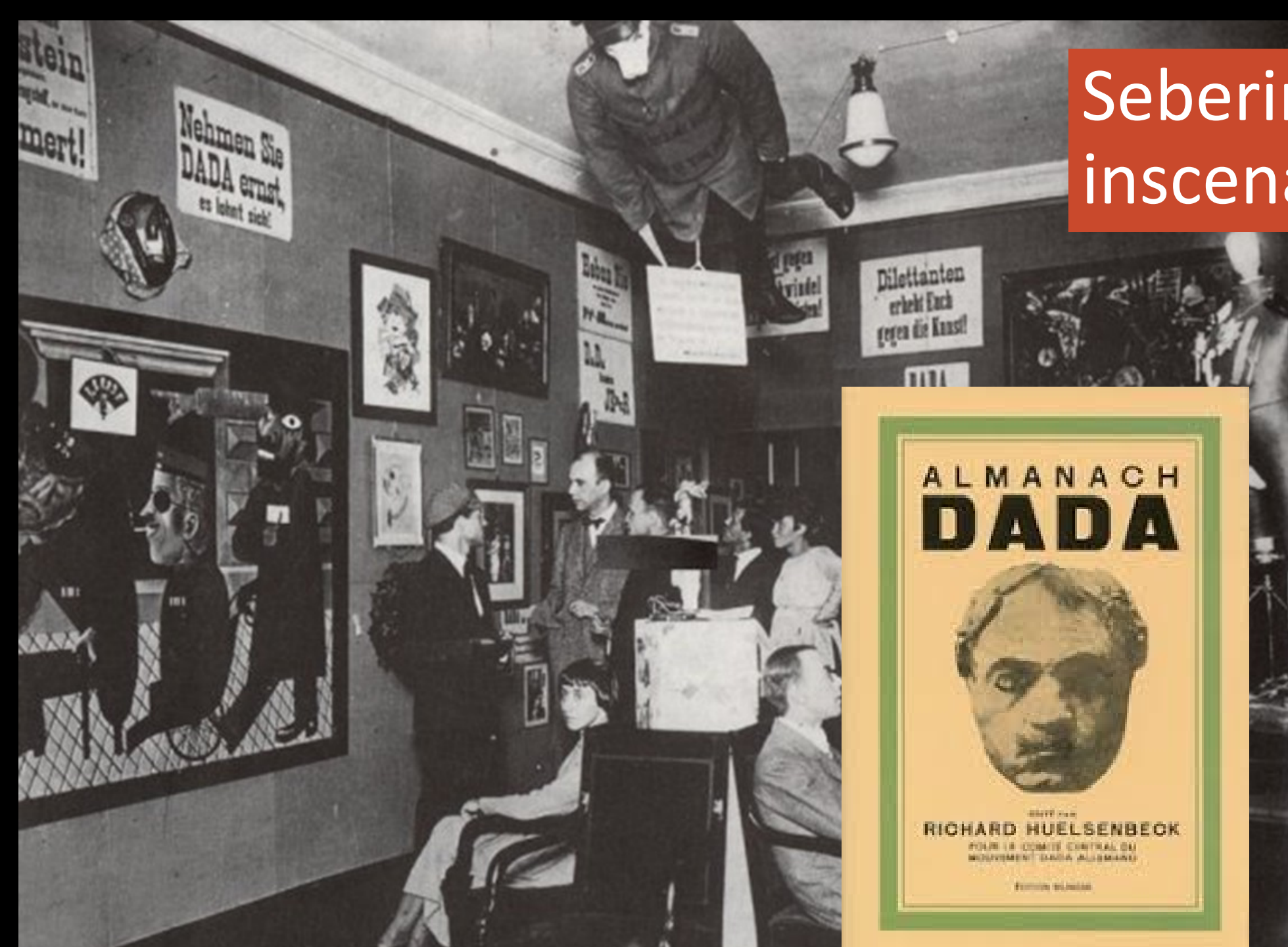
175 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
176 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
177 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
178 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
179 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
180 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
181 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
182 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
183 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
184 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
185 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
186 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
187 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
188 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
189 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
190 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
191 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
192 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
193 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
194 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
195 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
196 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
197 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
198 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
199 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz  
200 Z. Die große Plakat-Produktion von George Grosz

# Dr. Otto Burchard (1892-1965) *Finanz Dada*

- sběratel a specialista na čínskou keramiku dynastie Song, pracoval jako knihkupec pro firmu van Diemen.
- Finančně zajistil výstavu (1000 Marek)
- Galerie na Lützow Ufer v Tiergarten – nedaleko Ministerstva obrany



# Seberironická inscenace



- Po rozhrnutí závěsů, se slavnostním výrazem umělci obdivují svá díla...atmosféra je vážná a napjatá

- Tematizace habitu: chování v prostoru před uměleckými díly, zacházení s obrazy

- *Dada-Almanach* (160 stran výhradně bez teorie)  
[https://josefchladek.com/book/richard\\_huelsenbeck\\_-\\_dada\\_almanach](https://josefchladek.com/book/richard_huelsenbeck_-_dada_almanach)

## ALMANACH DADA



RICHARD HUELSENBECK

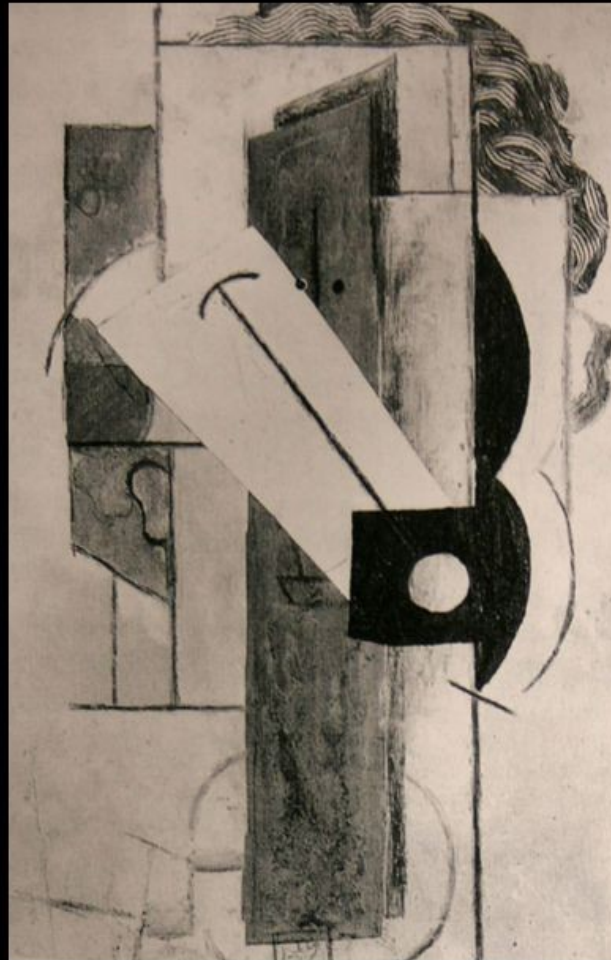
POUR LE COMITÉ CENTRAL DU  
MOUVEMENT DADA ALLEMAND

ÉDITION BLANCHÉ

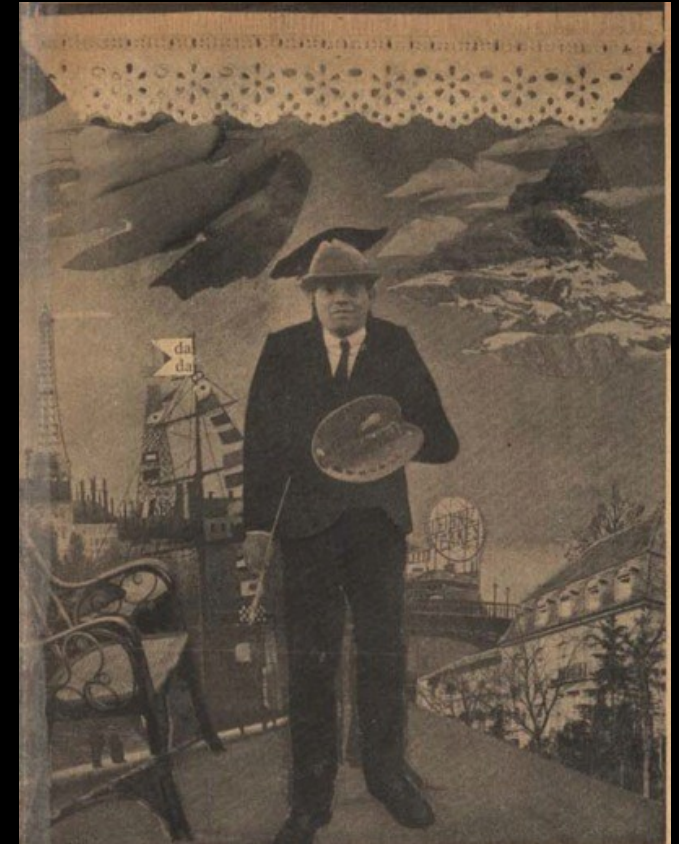
# Skandální „Korektury“ moderního umění



Grosz-Hearfield mont., *Pablo Picasso, La Vie Heureuse* (Dr. Karl Einstein gewidmet), 1919.



Pablo Picasso, *Mädchenkopf mit kleinem Vogel*, 1913.



**Korrigiertes Meisterbild**



# Korekce starých mistrů: dílo jako měšťákov vlastnictví

- *Venuše Mélská, Apollon z Belvedéru jsou korigováni částečně sentimentálními částečně banálními hlavami (Rudolf Schlichter)*
- „Dadaisté neparodují Botticelliho Primaveru, ... napadají moudrost kunsthistoriků, kteří z něj učinili měšťákov vlastnictví.“

# Werbung

Mohu žít bez jídla a  
pití, nemohu žít bez  
DADA.

*Maršál G. Grosz*

Já taky ne.

*John Heartfield*

Ani já ne.

*Raoul Haussmann*



# Berlín 1919 a volební rétorika



Bundesarchiv Bild 146-1972-033-15, Berlin, SPD-Wahlpropaganda.iog





Sperren Sie endlich  
Ihren Kopf auf!

Machen Sie ihn frei  
für die  
Forderungen der Zeit!

Dadasof Raoul Hausmann

Otevřete svou mysl!  
Osvobodte se pro  
nastávající časy.

WERTZ:

Monteurdada John Heartfield

Nikoliv umění, pouze  
DADA je veliké a J. H. je  
jeho prorokem!

NEUE JUGEND

Propagandada Marschall Georg Grosz

DADA je úmyslné rozbíjení  
měšťáckých hodnot, DADA  
povstalo z proletariátu

DADA  
wilde Zersetzung

bürgerlichen Begriffswelt

DADA  
steht auf  
Seiten des revolutionären  
Proletariats!

# Karikatura Výmarské republiky

- Otto Dix



Georg Grosz-John Heartfield:  
*Zdivočelý maloměšťák (montáž)*



# Berlín 1919, militarismus a zásahové excesy



An-/aus-

Hrdost, pýcha,  
zbroj

Každodenní zkušenost



Onetz.de

- Freikorps (mj. váleční navrátilci)
- Po vyhlášení Výmarské republiky a povstání Spartakovců (komunistů) zavraždění Rosy Luxemburgové a Karla Liebknechta

Julius Gipkens: náborový plakát do „Freikorps“, 1918.

# Karikatura Výmarské republiky

- Georg Grosz: *Německo, Zimní pohádka*, 1917

Měšťák: tlustý a ustrašený

Námořník-symbol revoluce

Prostitutka-obraz doby

(svět za ním se bortí)

Tři pilíře společnosti: voják, církev, školství





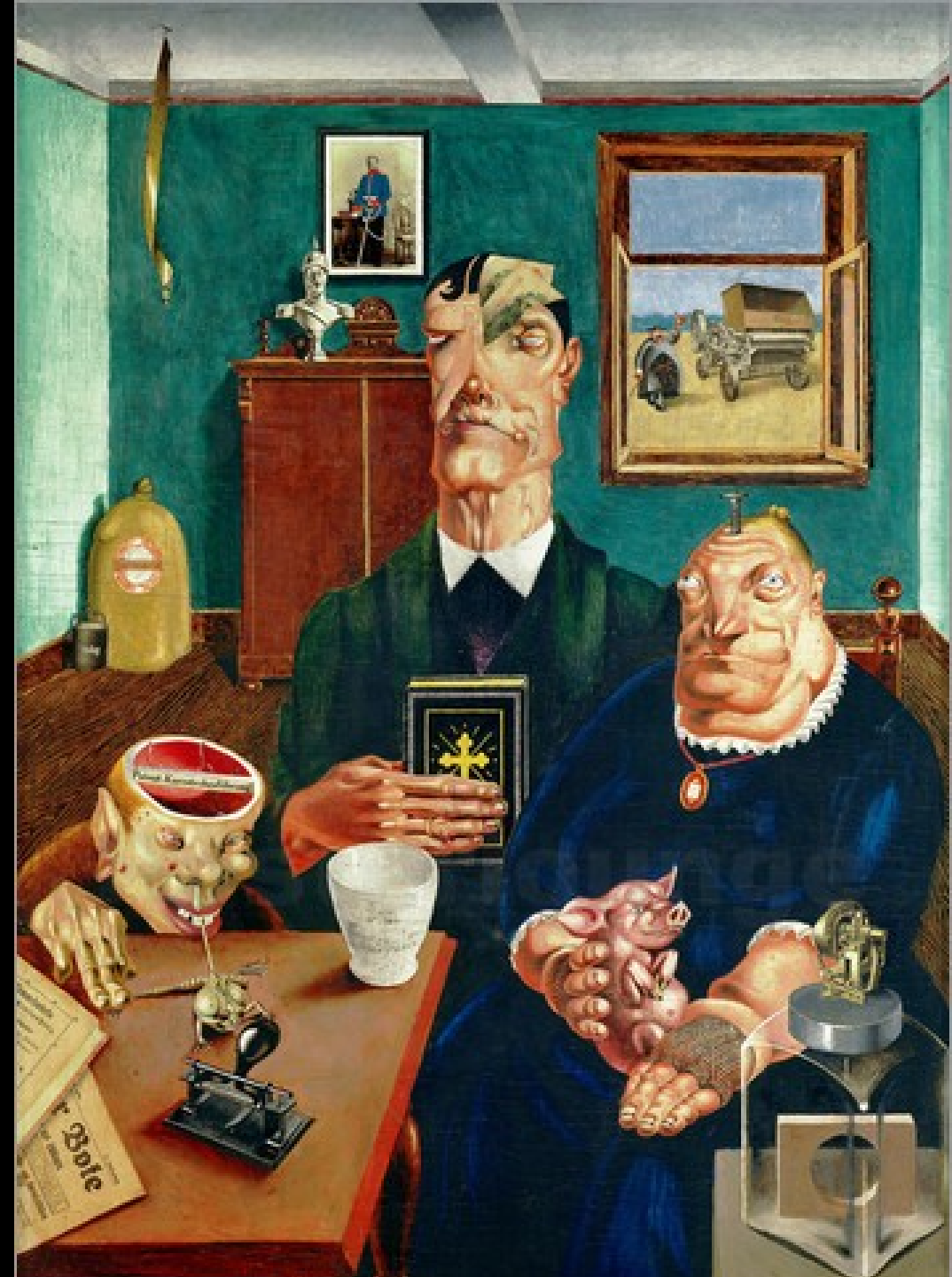
# Georg Scholz

## Hindenburgův rosol:

*Na velkém talíři zde leží skleněný zvon, mrtvolně bílá, krví pokrytá hlava vojáka, vedle které je dlouhý nůž a jeden exemplář německých novin. To vše precizně realisticky vymalováno, čímž mezi dadaistickým koktáním ostatních vystavených prací směšně razí.*

Kurt Bordorff, *Ostpreussische Zeitung*

Průmysloví  
sedláci, 1920,  
olej na dřevě,  
koláž



# Koláž, montáž, „konstrukce“



Raoul Hausmann:  
Umělecký  
kritik/reportér  
1919/1920.



R. Hausmann: Dada vítězí, 1920.



Raoul Hausmann: mechanická hlava, 1920

Durch Post u. Buchhandel à Nummer 40 Pf.  
Abonnement: Quartal (6 Nummern incl.  
Zustellung) 2 Mark. Vierzuge-Ausgabe:  
100 Numm. Exemplare 1-20 sign. auf 40 Pf.  
Zanderns Stöcke à 10 M., 21-100 à 3 M.

Preis 40 Pf.

Anzeigenpreis: 1 Quadratzen-  
timeter 0,50 Mark, einmal wiederholt 10%,  
dreimal wiederholt 20%, Rückst.  
Exzentrischer Satz: 1 Quadratzenimeter  
1,00 Mark, bei gleichem Absatzkassen.

# “Jedermann sein eigener Fussball”

Illustrierte Halbmonatsschrift

1. Jahrgang Der Malik-Verlag, Berlin-Leipzig Nr. 1, 15. Februar 1919

Städtische Zerstreuung, betr. Red. u. Vert. an: Wieland Herzfelde, Berlin-Halensee, Kurfürstendamm 76. Sprechst. Sonntags 12-2 Uhr

Preisanschreiben!

Wer ist der Schönste??



Deutsche Manneschönheit 1

(Vergl. Seite 1)

## Die Sozialisierung der Parteifonds

Eine Forderung zum Schutze vor allgemein üblichem Wahlbetrug

(Diese Ausführungen sollen den Umfang unserer Nationalversammlung  
zuletzt vom Gesichtspunkt der Demokraten aus illustrieren, jener Leute,  
die meinen, ein Volk dürfe keine Regierung besitzen, deren Niveau dem  
seines eigenen Durchschnitts überlegen ist.)

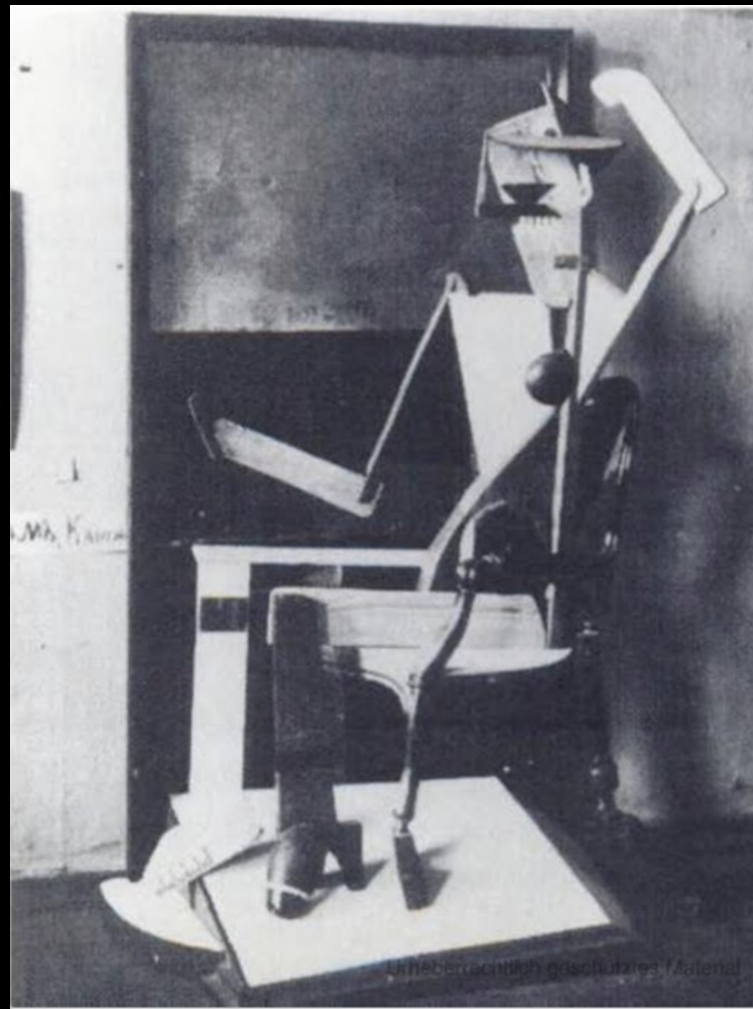
Man mag Demokrat sein, deutsch-sozialistischer Untertan oder Kommu-  
nist, man mag mit Schiller sagen: Verstand ist stets bei wenigen nur ge-  
wesen oder behaupten auf jede Stimme komme es (sogar mit Recht) an,  
die Tatsache wird man nicht bestreiten: Wahlen gehören zu den ge-

G. Grosz a bří Herzfeldové  
(stránka z „příměsíčníku“)

Johannes Baader: *Das grosse Plasto-Dio-Dada-Drama*, 1920.



# Raoul Hausmann Večerní toaleta, asambláž



Ivan Kljun: Kubistka  
před svým toaletním  
stolkem, 1915

# Georg Grosz: grafické album *Gott mit uns*



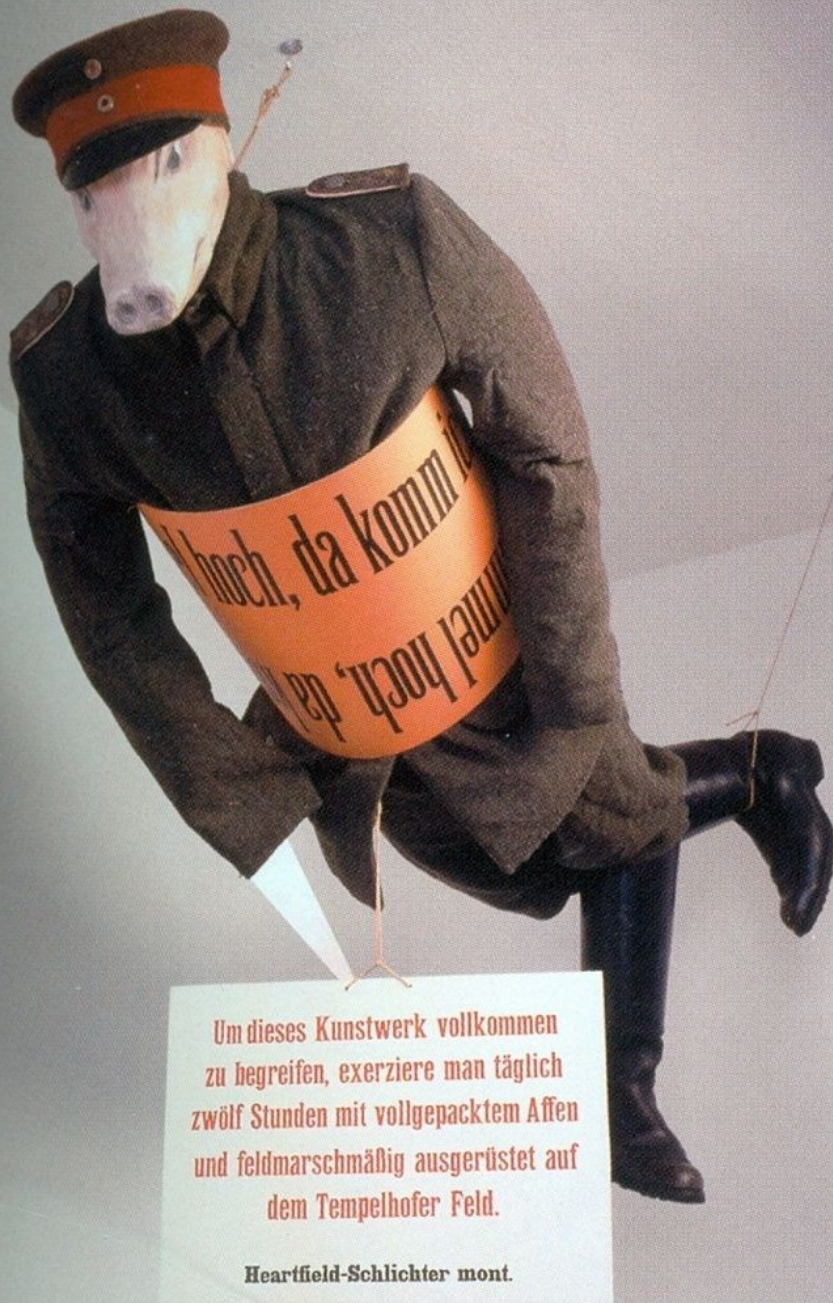
# Rudolf Schlichter a John Heartfield: *Archanděl*

---

## Zatčení a proces v dubnu 1920:

- Baader jako zodpovědný „Oberdada“
- Otto Burchard jako majitel Kunstsalonu
- Grosz jako autor „nactiutrhačských“ kreseb v albu Gott mit uns!
- Herzfelde (Hearfield) jako pořadatel
- Schlichter jako autor „Archanděla“

*Pod stropem výstavní místnosti visí, jako plovoucí ryba, vycpaný polní voják s oficiálními označeními a s maskou prasečí hlavy pod armádní čepicí s důstojnickou kokardou*





# Salon Dada Paříž 1921





**GALERIE MONTAIGNE**  
du 6 au 30 juin 13, av. Montaigne 10<sup>h</sup> à 6<sup>h</sup>

SOIRÉE le 10 juin à 8<sup>h</sup> 30  
MATINÉES les 18 & 30 juin à 3<sup>h</sup> 30.

**NUL** n'est censé **IGNORER DADA**

**A MORT!**

COUCOU à COUCOU

PIÈCES DADA

Qui est-ce qui veut une paire de claques?

myosotis, s.p.

ON CHERCHE ATHLÈTES

**Salon Dada**

IMMOBILISATION

EXPOSITION INTERNATIONALE

# Central-european Avant-gardes

1920 Dada-Messe, Berlin

1921 Salon Dada, Paris

**1922 – Erste russische Kunstausstellung, Berlin**

**1923 – Bauhaus, Weimar**

Krisztina Passuth: The Exhibition as a Work of Art. In: Timothy O. Benson (ed.): *Central-european Avant-gardes*

- 1923 – Vilnius (Blok groupe)
- **1923 – Prague (Devětsil)**
- 1924 – Warsaw (Blok groupe)
- 1924 – Belgrade (Zenit groupe)
- 1924 – Bucharest (Contimporanul)
- **1924 – Brno (Brno Devětsil)**

